

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Regionální odolnost na příkladu firem
zpracovatelského průmyslu ve starých
průmyslových regionech Česka

Lucie Kokešová, Simona Šťastná

Cíl příspěvku

- Cílem příspěvku je zhodnotit, jakým způsobem firmy reagovaly na situaci vyvolanou pandemií Covid-19 a identifikovat nejvýznamnější strategie, které přispěly k odolnosti firem během pandemické krize.

Diskuze s literaturou

- Staré průmyslové regiony
  - Přístupy k transformaci starých průmyslových regionů dle Hudsona (1992).
    - Mechanismy a instituce, které podporují vznik a růst malých a středních podniků.
    - Přilákání přímých zahraničních investic.
    - Rozvoj a podpora cestovního ruchu.
    - Přesun od tradičního výrobního prostoru k prostoru s dominantní spotřební a také rezidenční funkcí.
    - Podpora vzdělávání bývalých zaměstnanců těžkého průmyslu.

Diskuze s literaturou

- Regionální odolnost **definujeme** jako schopnost místní ekonomiky odolat nebo se zotavit ze šoku, který může být vyvolán ekonomickými, politickými či environmentálními faktory (Martin, 2012).
- Klíčové faktory odolnosti:
  - odvětvová struktura zaměstnanosti,
  - zakořenění (embeddedness),
  - sociální kapitál.

Diskuze s literaturou

- Pandemii Covid-19 označujeme neočekávaný externí šok neboli hospodářský otřes, který má dopad na národní a regionální ekonomiky (Kim a kol., 2023).
- Pandemie způsobila **globální zdravotnickou krizi**, jejíž dopady se projevují i v jiných oblastech – ekonomice, politice a ve společnosti (Rose-Redwood, 2020).
- Doprovázena je **omezením v mobilitě lidí** (Appel, Hardaker, 2021), což má negativní dopady na ekonomiku jak regionů ve smyslu ohrožení pracovních míst (Parker et al., 2020) **a zvyšování nezaměstnanosti**, i přes státní výdaje na její podporu (Martin, 2021).

Data a metody

- Rozhovory/dotazníky s manažery výrobních firem ve starých průmyslových regionech v Česku – **květen-srpen 2022**
- Celkem 31 respondentů
  - **Moravskoslezský kraj (25), Ústecký kraj (1), Karlovarský kraj (5)**
  - CZ NACE 10 (celkem 1 firma)
  - CZ NACE 11 (celkem 1 firma)
  - CZ NACE 22 (celkem 6 firem)
  - CZ NACE 25 (celkem 18 firem)
  - CZ NACE 28 (celkem 3 firmy)
  - CZ NACE 32 (celkem 2 firmy)

Data a metody

- Standardizovaný dotazník/rozhovor – technika sněhové koule.
- Technika vyhodnocení a interpretace dat – **Kvalitativní obsahová analýza.**

Předběžné výsledky výzkumu.

Empirická zjištění

Velikostní kategorie firem	Počet respondentů
Mikropodnik	4
Malý podnik	9
Střední podnik	14
Velký podnik	4

- Dlouhodobá spolupráce firem se zaměstnanci
  - **74 % zaměstnanců** pracuje ve firmách **déle než 5 let.**
- Dojíždka zaměstnanců do zaměstnání
  - Nejčastější procentuální zastoupení mají zaměstnanci, kteří do práce dojíždějí ze vzdálenosti **6-20 km.**

Empirická zjištění

Způsob založení	Počet respondentů
Vznikly v lokalitě zcela nově bez předchozí návaznosti	16
Odštěpily se od místních firem	8
Nástupnické firmy podnikajících fyzických osob	3
Privatizací přidružené výroby zemědělského družstva	1
Joint venture	1
Pobočka mezinárodní firmy	1
Pobočka tuzemské firmy (okres)	1

Empirická zjištění

- Celkem 30 firem negativně ovlivnila pandemie Covid-19
  - **snížený objem produkce**, který byl způsoben zejména mezerou na trhu v dodávkách materiálů a komponentů, dále zvýšenou nemocností zaměstnanců,
  - **změna dodavatelsko-odběratelských vazeb** (uzavření provozu, zdržení dodávek),
  - **změna portfolia produktů** (CZ NACE 10),
  - **propouštění zaměstnanců** (celkem 2 firmy, firmy zabývající se výrobou komponentů pro automobilový průmysl).

Empirická zjištění

- Celkem 19 firem čerpalo podporu z národních podpůrných programů
  - **Antivirus A,B, Záruční a investiční program**
Národní rozvojové banky na podporu rychlého úvěrování provozních a investičních nákladů firem.

Empirická zjištění

„Dostatečná podpora, která kompenzovala ekonomické ztráty a narušení provozu firmy.“

„Systém, skrze který se žádost o podporu podávala byl jednoduchý.“

„Nařízení vlády související s omezením provozu nebyla diskutována s veřejností, mnohdy byla oznamována na poslední chvíli a často se měnil výklad opatření.“

Empirická zjištění

„Restrikce v dopravě a cestování měly značný vliv na provoz firmy.“

„Značné komplikace ze zahraničními zaměstnanci.“

„Omezení maloobchodního prodeje a gastronomických zařízení ovlivnilo i naši výrobu.“

„Jsme exportní firma, odběratelské vazby byly značně narušeny, docházelo ke kumulaci zboží na skladě.“

Empirická zjištění

„Pandemie přispěla k organizačním a procesním inovacím ve firmě.“

„Měli jsme dostatečné množství skladových zásob a zakázky sjednané na dlouhou dobu dopředu.“

Empirická zjištění

- **Pandemie Covid-19 měla vliv na dodavatelsko-odběratelské vazby ve firmách.**
  - Firmy, jejichž dodavatelé se nacházejí na **evropské či světové úrovni** se potýkaly se sníženým objemem produkce, jelikož docházelo ke zpožděným dodávkám zboží či dokonce k jejich rušení.
- **Strategie:**
  - změna portfolia produktů,
  - využití nouzových zdrojů skladových zásob,
  - snížení vzdálenosti dodavatelských řetězců,
  - včasné bezpečnostní opatření pracovníků,
  - online marketing,
  - účast na státních podpůrných a dotačních programech.

Závěr

- Projevy pandemie se projevily na: sníženém objemu produkce, změně dodavatelsko-odběratelských vazeb, změně portfolia produktů či propouštění zaměstnanců (shoda se závěry Shen, Fu, Pan, Yu, Chen, 2020).
- Na významný pokles produktivity výrobních firem během pandemie a přehodnocení dodavatelsko-odběratelských vazeb poukazují také autoři Chowdhury a kol. (2021), dále například Fabeil a kol. (2020).
- Kromě prevence a kontroly šíření pandemie je potřeba státních intervencí v oblasti poskytování dotací. Manažeři průmyslových firem by měli změnit své obchodní strategie, které budou reagovat na přírodní rizika a rizika spojená se zvyšováním cen energií a dopravy.

Děkuji za
pozornost.

e-mail: lucie.kokesova@osu.cz